

Vingárti Geréb Péter

Vingárd, Gyulafehérvártól 25 kilométerre délkeletre, 5-600 méteres dombok közt fekszik. Fehér, később Alsó-Fehér vármegyei szász falu volt. 1309-ben a springi dékanátushoz tartozott. A Kacsics nemzetségből származó gerébjei, a későbbi Vingárti Geréb család a 15. században a legjelentősebb erdélyi családok közé emelkedett: Vingárti Geréb László 1476 és 1501 között erdélyi püspök, Vingárti Geréb Péter 1478–79-ben erdélyi vajda, 1499-től haláláig nádor volt. A század folyamán ők birtokolták a falut és a hozzá tartozó uradalmat. 1492-ben említik először várát. 1503-ban, a Vingárti Geréb család kihalásával előbb Corvin Jánosra, később az ő korábbi tiszttartójára, Horváth Jánosra szállt. A vingárdi váruradalom okozta károk miatt a közeli, királyföldi szász falvak lakói többször panaszt emeltek. 1510-ben Brandenburgi György, 1527-ben Horváth Gáspár, I. Ferdinánd párthíve kapta meg.

Geréb Péter Mátyás király közvetlen rokonságához tartozott, anyai ágon unokatestvére volt a királynak. Szilágyi Erzsébetnek ugyanis két lánytestvére volt. Közülük Szilágyi Zsófia Vingárti Geréb Jánosnak lett a felesége. A Geréb-család Mátyás idején fontos szerephez jutott, Geréb János fiai ugyanis szintén a király unokatestvérei voltak. Geréb Jánosnak öt fia született: István, Lőrinc, Péter, Mátyás, és László. Geréb István nem töltött be jelentős politikai szerepet, testvére, Lőrinc még gyerekként meghalt. Geréb Péter azonban nagy karriert futott be: Mátyás az 1471-es összeesküvés idején rábízta a Felvidék katonai kormányzatát, 1477-78-ban székely ispán, 1478-79 között pedig bárói rangra emelkedett erdélyi vajdaként. 1486-89 között ajtónállómester volt, 1495-ben országbíró, 1499-től 1503-ban bekövetkezett haláláig pedig az ország nádora. Geréb László erdélyi püspök, majd kalocsai érsek volt, 1502-ben hunyt el. Az ötödik testvér, Geréb Mátyás pedig horvát-szlavón bán volt 1483-89 között. Mátyás azonban közvetlenül a halála előtt összeveszhetett unokatestvéreivel, ugyanis 1489-ben mind Pétert, mind Mátyást felmentette a tisztségei alól, ami oda vezetett, hogy a király unokatestvérei 1490 után szembefordultak Corvin Jánossal. 1503-ban azonban Geréb Péter halálával a család kihalt, és a birtokaik végül Corvin Jánosra szálltak.

Geréb Péter nádor első felesége Kanizsai Dorottya volt, akivel igen-igen boldog életet élt, akinek szeretete férje iránt annak halála után is megmaradt. Férje hamvai fölé kápolnát emeltetett, s márványtáblán örökítette meg emlékét. Ezenkívül misealapítványokat tett, hogy boldogult férje lelki üdvéért állandóan imádkozzanak. Dorottya asszony jómaga is gazdag volt, férje halála után pedig még jobban növekedett vagyona, mert Geréb Péter nádor úgyszólván mindenét szeretett feleségére hagyta.

Geréb Péter halála után az özvegye egy egészen aranyból készült kazulát adományozott a bártai kegyhelynek 100 forint értékben.